

www.nfunorge.org
Youngstorget 2A, 0181 Oslo
Postboks 8954, Youngstorget,
0028 Oslo
Telefon: 22 39 60 50
E-post: post@nfunorge.org
www.facebook.com/NFU Norge

Kunnskapsdepartementet

09.01.2019

Høringssvar til høring om endringer i opplæringsloven, friskoleloven og folkehøyskoleloven – ansettelsesforbud i videregående skoler og folkehøyskoler for personer som på sin politiattest har anmerkning om dom for seksuelt overgrep av mindreårig

Det vises til høringsnotat fra Kunnskapsdepartementet vedrørende ovennevnte høring.

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) er en menneskerettighetsorganisasjon, som arbeider for full deltakelse og likeverd, og mot diskriminering. NFU skal ivareta interessen til mennesker med utviklingshemming og deres familier, overfor sentrale, regionale og lokale myndigheter. NFU har ca. 8500 medlemmer.

Vi har følgende merknader til høringen:

De fleste personer med utviklingshemming deltar i videregående opplæring. Skoler og institusjoner kan være arenaer der alle elever, inkludert de med utviklingshemming, er mer sårbare for å bli utsatt for seksuelle overgrep. I rapporten «Mellom frihet og beskyttelse?: Vold og seksuelle overgrep mot mennesker med psykisk utviklingshemming, en kunnskapsoversikt» skrevet av Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress (NKVTS) i 2013, fremgår det at personer med utviklingshemming er veldig sårbare for å bli utsatt for seksuelle overgrep. Årsaker til dette kan være at mennesker med utviklingshemming er vant til at tjenestetilbydere kommer tett innpå deres intimsone, og at de er blitt opplært til å stole på nye personer. I tillegg er mange utviklingshemmede ute av stand til å formidle at de har blitt utsatt for overgrep. Dette gjør at elever med utviklingshemming har et stort behov for beskyttelse mot seksuelle overgrep.

Overgrep mot utviklingshemmede kan straffes etter de ordinære straffebestemmelsene mot seksuelle overgrep, men også etter et spesielt straffebud. Etter straffelovens § 295, første ledd, bokstav b) er det straffbart å skaffe seg eller en annen «seksuell omgang» eller få noen til å utføre handlinger som svarer til «seksuell omgang med seg selv» ved å «utnytte noens psykiske lidelse eller psykiske utviklingshemming dersom forholdet ikke rammes av § 291». Etter samme

bestemmelse, bokstav a) og c) straffes også den som misbruker sin «stilling» eller utnytter en «person under 18 år i en særlig sårbar livssituasjon».

Straffeloven § 295 bokstav b) gjelder alle personer med utviklingshemming, ikke bare mindreårige. Denne bestemmelsen er ment å gi mennesker med utviklingshemming ekstra beskyttelse fra å bli utsatt for seksuelle overgrep. Grensegangen mellom § 295 og § 291 er ikke alltid tydelig, og rettspraksis viser at mange overgrep mot utviklingshemmede straffes etter § 295.

Slik dette høringsforslaget er utformet, er det imidlertid bare personer som har begått, og er dømt for seksuelle overgrep mot mindreårige, som vil rammes av ansettelsesforbudet. Dette kan føre til at personer som har begått overgrep mot utviklingshemmede elever og som er dømt etter straffeloven § 295, ikke blir møtt med et ansettelsesforbud i den videregående skole. Det er svært mange mennesker som jobber med utviklingshemmede elever i skolen, både i grunnskolen og i videregående opplæring.

NFU mener på denne bakgrunn at ansettelsesforbudet også bør ramme personer som er dømt for seksuelle overgrep ved å utnytte personer med utviklingshemming etter straffeloven § 295. Dersom forbudet også omfatter dette straffebedet, vil personer med utviklingshemming få et bedre vern mot å bli utsatt for seksuelle overgrep.

I henhold til FNs konvensjon for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) artikkel 5, skal alle ha «rett til den samme beskyttelse og den samme fordel av loven». Dette fremgår også av FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 26, den europeiske menneskerettskonvensjonen artikkel 14 og Grunnloven § 98. En styrking av utviklingshemmedes rettigheter vil derfor være å gi disse samme rett til beskyttelse mot seksuelle overgrep, som for andre elever.

NFU foreslår at opplæringsloven § 10-9 endres til «Personar som er dømde for seksuelle overgrep mot mindreårige, eller etter straffeloven § 295 kan ikkje tilsetjast fast eller mellombels i grunnskolen, i videregående skole eller i musikk- og kulturskolen, i skolefritidsordninga, for å gi leksehjelp eller i skoleliknande aktivitetstilbod som nemnd i første ledd.» Vi foreslår en tilsvarende endring for elever som omfattes av friskoleloven, og folkehøyskoleloven. Det finnes flere folkehøyskoler utelukkende for personer med utviklingshemming, og det er viktig at det samme ansettelsesforbudet gjelder ved disse skolene.

Med vennlig hilsen,

(sign.)
Hedvig Ekberg
Generalsekretær

(sign.)
Martine Guntveit
Jurist